

Derya ÖRS

DİLİN KEMİĞİ Aç Kapiyı Bezirgân Baş

Yüzyıllar sonra Avrupa semalarında yine aynı ses yankılanıyor, insanlar korku, dehşet ve hayret içinde bir oraya bir buraya koşuşturuyorlar: "Kaçın! Türkler geliyor!"

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki resmî müzakerelerin başlaması aşamasında, özellikle Avusturya'nın ortaya koyduğu direniş (başka bir deyişle topun ona atılması ve güya işin sonradan tatlıya bağlanması) tarihî perspektiften bakınca iki taraf için de oldukça anlamlı görünüyor. Öyle ya Sultan Süleyman'dan bu yana -Almanya fatihleri bir yana bırakılacak olursa- Türkler ilk kez toplu halde Avrupa'nın kalelerini, pardon kapılarını zorluyorlar. Ama bu sefer topla tüfekte değil, eski bir çocuk oyununun tatlı ezgisi eşliğinde güle oynaya: "Aç kapiyı bezirgân başı, bezirgân başı."

Masa başında işi çözemeyeceklerini anlayan taraflar bir oyun oynamaya karar veriyorlar. Oyun bütün dünyanın gözü önünde sergileniyor. Cümle âlem merak içinde ne olacak bu Türklerin hali diye. Televizyonlardan naklen verilen bu tarihî oyunu hep birlikte heyecanla izliyoruz:

Oyun oldukça kalabalık bir grupta oynanıyor. Kimler yok ki bu oyunda... Önce her iki taraftan birer ebe seçiliyor. Oyunculara, oyunun Kopenhag'da belirlenmiş olan kuralları bir kez daha hatırlatılıyor ve ebelere birer takma ad verilmesi gerektiği söyleniyor. Avrupa Birliği takma adının "Batılı", Türk tarafı da "Doğulu" olmasını istiyor. Bir anda arkadan belli belirsiz homurtular yükseliyor. Öyle anlaşılıyor ki oyuna katılmak istemeyen, hatta o da yetmezmiş gibi baltalamak isteyenler var. Bu hengâme arasında ebeler bütün güçlükleri yenip karşı karşıya geçiyor, ellerini birbirlerine kenetleyip kollarını havaya kaldırıyorlar. Öteki oyuncular oldukça kalabalık bir oyuncu topluluğuyla bu ikisinin arkasında sıraya diziliyor, ezgili ve yumuşak bir tonda "Aç kapiyı bezirgân başı, bezirgân başı" cümlesini tekrar ederek oyunu başlatıyorlar. Tam oyun başladı derken, oyuna katılmak istemeyip dışarıda kalmayı tercih edenlerin homurtuları adamakıllı yükseliyor. Kalabalıktan birisi: "Kime sordunuz da bahçemizde oyun oynamaya kalkıştınız. Yüzlerce yıl topraklarımızda at koşturduğunuz yetmedi mi?" diye bağırınca, ortalığı gümbür güm-

bür yükselen bir ses sarıveriyor bir anda: "Avrupa, Avrupa duy sesimizi, bu gelen Türklerin ayak sesleri." Avrupa biraz korku, biraz hayret içinde irkiliyor!

Ebeler olup bitenleri duymazdan gelip: "Kapı hakkı ne verirsin, ne verirsin?" diye soruyorlar. Oyuncular: "Arkamdaki yadigâr olsun, yadigâr olsun" diyerek yavaş ve ritmik hareketlerle iki ebenin kollarının altından geçmeye başlıyorlar. Ebeler sıradaki son oyuncu geçerken kollarını indirerek onu ortalarına alıyor ve "Batılı'yı mı istersin, Doğulu'yu mu?" diye soruyorlar. O ana dek durumun pek de farkında olmayan bazı oyuncuların hatırına "Kırk katır mı, kırk satır mı?" atasözü geliyor. Ama kendilerine toplayıp "Başka çare yok oyuna geldik bir kere" deyip devam ediyorlar. Sıranın en sonundaki oyuncu hangi ebenin adını söylerse onun saflarına geçiyor.

Oyunun ilk aşaması gürültülü patırtılı da olsa sağ selamet tamamlandıktan sonra ebeler kendilerine yeni isimler koyuyorlar. Oyuncular yine aynı sözleri ezgili biçimde söyleyerek sırayla ebelerin kollarının altından geçiyorlar. Bu arada bazı oyuncular ebelerin kollarının altından pis kokular geldiğini bahane ederek oyundan çıkmak istiyorlar. Sıra yine en sondaki oyuncuya geldiğinde hangi tarafı seçeceği soruluyor. Bu işlem gruptaki son oyuncu seçimini yapıp saflarını belirleyinceye kadar devam ediyor. Oyuna bilerek katılmayan, oyunbozanlık edip oyunu terk eden ve oyuna seyirci kalanların homurtusu dakika dakika artıyor. Bütün engellemelere ve ayak oyunlarına rağmen eşleşme bittikten sonra yere bir metre arayla iki koşut çizgi çiziliyor. Ebeler önde, saflarını belirlemiş oyuncular arkada, bir uçururumun kıyısından düşüverecekmişçesine sıkı sıkı birbirlerinin belinden tutuyorlar. Ebeler ayaklarını olabildiğince sağlam bir şekilde çizgilerin üzerine basıp önceden seçilen hakemin işaretleriyle karşılıklı olarak birbirlerini çekmeye, var güçleriyle asılmaya başlıyorlar. Kural gereği hangi grup diğerini çekip çizgiyi geçirirse onun dediği olacak, oyunu kazanmış olacak. Taraflar uzun saatler boyu birbirlerini çekiştiriyor, zaman zaman kan ter içinde kalıyorlar. "Batılı" nin oyuncular birbirlerini o kadar sıkı tutuyorlar ki "Doğulu" oyuncular bir ara "Bu iş olmayacak galiba, biz bu adamları hizaya getiremeyeceğiz" diye endişeye kapılıyorlar.

"Kime sordunuz da bahçemizde oyun oynamaya kalkıştınız. Yüzlerce yıl topraklarımızda at koşturduğunuz yetmedi mi?" diye bağırınca, ortalığı gümbür gümbür yükselen bir ses sarıveriyor bir anda: "Avrupa, Avrupa duy sesimizi, bu gelen Türklerin ayak sesleri." Avrupa biraz korku, biraz hayret içinde irkiliyor!

Tam o sırada oyunu televizyondan izleyen ve "Doğulu" oyuncuları canından çok seven hatırı sayılır bir zatın aklına müthiş bir fikir geliyor: Hemen telefona sarılıp "Batılı" oyuncuların başında yer alan iri kıyım ebenin cep telefonunu çaldırıyor. Cep telefonunun çaldığını duyan ebe, kısa bir tereddüt geçirdikten sonra, arayan zatın, sözünden çıkamayacağı birisi olduğunu anlayınca, telefona bakmak için karşı tarafın sağ eline kenetlenmiş olan elini bırakmak zorunda kalıyor. Bunu fırsat bilen "Doğulu" oyuncuların ebesi can havliyle bağırıyor: "Ha gayret yiğitlerim! Koman aslanlarımız! Dayanın bre! Bitti bu iş!" "Doğulu" oyuncular aşka geliyor, gün bu gündür deyip son bir hamle yaparak "Batılı" grubun ebesini kendilerine doğru çekmeyi başarıyorlar. Elleri ebenin belinden kurtulup toplu halde sırt üstü yere düşen "Batılı" oyuncular neye ugradıklarını anlamaya çalışırken, sevinç çığlıkları atan "Doğulu" oyuncular, karşı tarafa elinde cep telefonu üzgün ve mahcup bir edayla hâlâ hatırı sayılır zata laf yetiştirmeye çalışan ebeyi gösteriyorlardı.

"Batılı" ve "Doğulu" grubu uzaktan izleyen ve oyuna katılmamış olan izleyiciler, yerden kalkıp üstünü başını çırpmaya çalışan "Batılı" grubun oyuncularına bağırıyorlardı: "Bu iş daha bitmedi."